

ורבנן סברי, תכשיט הוא וגזירה דרבנן שלא תצא בו דילמא שלפה ומחויא ליה להראות לחבירתה ואתיא לאתויי ברשות הרבים.

ורבי אליעזר סבר: שבזה אין מקום לגזור כבשאר תכשיטין משום דמאן דרכה למיפק בעיר של זהב? רק אשה חשובה. ואשה חשובה לא משלפא תכשיטיה ומחויא להראות לחבירתה (62).

כלילא — כמו זר, העשוי מטס של זהב שקושרת אותו על פדחתה, ויש שעושים אותו ממשי הטווי בזהב, וקושרת אותו האשה מאוזן לאוזן —

רב אסר לצאת בו, ושמואל שרי.

כלילא דאניסכא — העשוי כולו ממתכת הניתכת, שהוא טס מזהב או מכסף — כולי עלמא לא פליגי דאסור, שמתוך חשיבותו יש חשש שתבוא לשלוף אותו.

כי פליגי רב ושמואל בכלילא דארוקתא

והוינן בה: מאי לא תצא ב"עיר של זהב"?

רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: ירושלים דדהבא, תכשיט של זהב שירושלים מצויירת בה [ומחברים אותו למלבוש] (60). כדעבד ליה רבי עקיבא לדביתהו, כפי שהבטיח רבי עקיבא לאשתו, בזמן עניותם, שאם יהיה בידו — יעשה לה תכשיט שמצוייר בו "ירושלים של זהב".

נט-ב

תנו רבנן: לא תצא אשה בעיר של זהב, ואם יצתה חייבת חטאת, דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: לא תצא, ואם יצתה פטורה.

רבי אליעזר אומר: יוצאה אשה בעיר של זהב אפילו לכתחלה.

ומפרשינן: במאי קמיפלגי?

רבי מאיר סבר, משוי הוא (61) וחייב חטאת.

אולם ברשב"א ותוס' הרא"ש מבואר שאינו נחשב תכשיט מפני שהוא כבד מאד ואינו עשוי לנוי אלא להראות עשירות, לכן אינו כמלבוש. והמרומי שדה כתב שלא לבשו אותו כדי להתקשט, אלא לזכרון ירושלים ולכן הוא נחשב למשא.

והרש"ש מחדש שאחרי שחכמים אסרו לצאת בו בשבת, שוב הוא אינו נחשב כמלבוש שהרי אסור וגם אין נוהגים ללבוש אותו בשבת ולכן הוא נחשב למשא וחייב חטאת. וראה להלן [ס, א] סברא כעין זו מהמנחת חינוך על היוצא בסנדל ביום הכיפורים, ותמהו עליו מאד האחרונים מהמשנה להלן.

62. כתבו התוספות [ד"ה מאן] והראשונים

רבי יוחנן [ומרש"י רואים שאינו סובר כן] והם רק באו להוסיף סיבה שגם באופן שהסנדל כבד ואי אפשר לרוץ בו הוא טמא, ורבי יוחנן עצמו סובר שאם הוא כבד הוא אינו מקבל טומאה בכל אופן [גם באינו מאיס], ומוכח שרבי יוחנן סובר שצריך שימוש מעין מלאכתו הראשונה.

60. ראה לעיל במשנה [נו, א] שרש"י מפרש שהכונה היא לסיכה בצורת עיר של זהב, והתוספות מפרשים שהיא עטרה על הראש בצורת עיר, ונחלקו אם אסרו עטרה רק לכלות או לכל הנשים.

61. הפני יהושע ורש"ש תמהו מדוע הוא שונה מכל התכשיטים שאינם משא אלא מלבוש?